

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus VII. De Calice in via intercidente.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

commoda & rerum temporalium detrimenta hoc tempore belli miseris suis subditis perferenda esse.

Hæc omnia confirmare non inutiliter possumus ex iis, quæ Amicus de Jusit: Disp. 16. n. 6. habet; nimirum: *Legem 1. 2. § 5. Cod. de bonis vacantibus*, quæ bona vacantia addicunt fisco; affirmare, quod

intra certum tempus similia bona vacantia contra fisco præscribi possint: ergo debent bona fide posse retineri; nec tradenda erunt fisco priusquam illa expetiverit: si enim antequam petantur, fisco tradenda forent, bona fide non possunt retineri, nec præscribi, cum ad præscriptionem bona fides sit necessaria.

CASUS VII.

De Calice in via intercidentè.

Parochus quidam Ambergensis rogat per litteras quemdam clericum Augustanum, ut sibi calicem certæ formæ confici, & receptam ab aurifabro Ambergam mitti curet. Obsequitur Augustanus, & calicem per nuntium ordinarium Ratisbonam ad alium quendam Clericum, sibi & Parocho optimè affectum mittit, dirigendum postea Ambergam. Verùm cum iste prædictum calicem cuidam obvio, & penitus ignoto deferendum traderet ad nuntium, qui tunc in procinctu ad iter Ambergense stabat, calix in via intercedit.

Q. 1. Utrum jacturam hanc pati debeat Clericus Augustanus?

Q. 2. Num aurifaber vel Parochus Ambergensis?

Q. 3. Ad quid obligetur Clericus Ratisbonensis?

SYNOPSIS.

§ I.

Resolvitur primum quæsitum.

Utrum jacturam hanc pati debeat Clericus Augustanus?

1. **N**atura & obligatio Procuratoris explicantur.
2. **A**d solvendum Calicem deperditum obligari nequit Augustanus Clericus.

§ II.

Resolvitur secundum quæsitum.

Num Aurifaber vel Parochus Ambergensis?

3. **C**alix hic Parocho Ambergenſi perit, non ipſi Aurifabro ſi Clericus Augustanus ex mandato Ambergenſis Calicem ab aurifabro,

- bro, nullum sibi in illum retinente dominium, accepit.
4. Imò licet aurifaber dominium illius sibi reservaverit usque dum solutum fuerit pretium.
5. 6. 7. 8. 9. Satisfit objectionibus.
10. Eidem Ambergensi periisset calix, si hic absolute Ambergensi venditus, necdum tamen extraditus ab aurifabro, sine huius culpa in via intercideret.
11. Non obstantibus lege si fundus 33. ff. locati.
12. Et lege si soluturus 39. §. his consequens: ff. de solutio.
13. Et lege Quod si: 14. §. 1. ff. de eviction.
14. Aut lege 12. ff. de eviction.
15. Idem tenendum, si sub conditione, quando Ambergensi Parochia placuerit, venditus; ex iussu tamen illius Augustano Clerico traditus fuisset Calix.
16. Periculo tamen aurifabri venditoris periisset, si sub modò prefata conditione venditus, & per bajulum ab aurifabro electum missus in via intercideret.

§. III.

Resolvitur tertium Quæsitum.

Ad quid obligetur Clericus Ratisbonensis?

17. Clericus Ratisbonensis ex re accepta neutiquam ad reparationem obligari potest.
18. Ut reparatur presens damnum, ex culpa merè juridica datum, extra officium & contractum nequaquam dabitur obligatio.
19. Neque ex lege Aquilia ante sententiam iudicis.
20. Ad damni tamen huius ex culpa merè juridica dati reparationem in foro externo condemnari poterit.
21. Quæ condemnatio inducit obligationem etiam in conscientia.
22. Idem hoc damnum ante sententiam iudicis non erit reparandum, si ex culpa merè veniali datum erat.
23. Ex qua culpa depositarius obligetur, innuitur.

§. I.

Resolvitur primum Quæsitum.

Utrum iacturam hanc pati debeat Clericus Augustanus?

1. Cùm in *L. Procurator 1. ff. de procurat*: procurator dicatur, qui aliena negotia mandato domini administrat: in presenti verò casu Clerico Augustano per litteras commissum fuerit negotium procurandi calicem. Hinc dubitari nequit, quin Augustanus ab Ambergensi in hoc particulari negotio procurator constitutus fuerit. Cùm autem officium & potestas Procuratoris maxime ex mandato pendeat. Ita ut huius

hujus fines sint diligenter observandi, ne aliàs suo domino præjudicet. *Juxta l. in causa. 27. ff. § l. si procurator. 10. Cod. de procuratoribus.* Hinc ante omnia videndum, quam potestatem Augustanus acceperit in contrahendo cum aurifabro, recipiendo & mittendo calicem Ambergam, ultimò etiam certum est, quæ ab ejusmodi procuratore sub nomine sui principalis fuerunt acta, etiam huic ut propria attribui: quod sufficienter constat in matrimonio per procuratorem contracto, His suppositis.

¶ Dico 1. Augustanum Clericum ad solvendum deperditi calicis pretium nequitiam obligatum esse. Probatur. Non obligatur, uti patet, ex re accepta; neque ex injusta acceptione: neque ex contractu aliquo. Non ex injusta acceptione; quia suam principalem culpabiliter non læsit, neque fines sui mandati excessit. Quod probatur. Ab Ambergensi Parocho nulla determinata occasio vel persona assignata fue-

rat, per quam calix mittendus esset: ipse calix insuper ordinario, timorato, atque fideli bajulo Ratisbonam usque portandus traditus, atque Ratisbonensi Clerico fidelissimè extraditus fuit: ergo ex eo tantum foret reus, quòd non alium prudentiorem virum Ratisbonæ constituerit: atqui nec ex hoc capite obligari potest. Clericus enim Ratisbonensis fuit aliàs vir fidelis, timoratus, & Parocho Ambergensi affectus, ut circa constitutionem illius nullam difficultatem habuisset Ambergensis Parochus, si prius de hoc requisitus fuisset; præsertim cum in pluribus aliis similibus negotiis ab eodem electus fuerit.

Confirmatur in *Leg. argentum: ff. commodati.* Habetur; si debitum sit in specie determinatum, & tradatur viro alicui timorato, de quo nulla potest esse suspicio, illud vero domino ab isto non fore deserendum censeret debitorem satisfecisse, ita ut si res pereat, domino pereat; ergo &c.

§. II.

Resolvitur secundum quæsitum.

Num Aurifaber, vel Parochus Ambergensis?

¶ Dico. 1. Si Augustanus absolutum mandatum habuit contrahendi, & confectum calicem nomine mandantis recipiendi: aurifaber etiam eidem calicem tradiderit, habita fide de pretio: & non reservato sibi dominio, tunc calix Parocho Ambergensi perit. Ita

communis. Probatur, Quælibet res perit domino suo: atqui in hoc casu dominus calicis erat Parochus Ambergensis, cum ad dominium acquirendum sufficiat titulus & traditio: nam *juxta l. 20. Cod. de pactis: traditionibus dominia rerum non nudis pactis transferuntur: juncta*

K 3

Lege

Lege: Nunquam: 31. ff. de acquirendo rerum dominio: nunquam nuda traditio transfert dominium, sed ita: si venditio aut aliqua iusta causa precesserit, propter quam traditio sequeretur. Ex altera verò parte calix ponitur traditus procuratori, agenti vices mandantis; insuper titulus venditionis accessisse.

Huic nostræ assertioni favet insuper *Lex: si soluturus: 39. §. His consequens: ff. de solutio: ubi dicitur quòd periculum ad emptorem pertineat, quando merx deposita fuit apud eum, quem emptor elegit: & hoc propterea, quia sibi imputare debet, quòd talem elegerit.*

4. Dico 2. Licet aurifaber calicem absolute venditum extradiderit, cum reservatione domini, donec emptor pretium solvat; jactura tamen transmissi hujus calicis fuit penes emptorem Ambergensem. Ita sentiunt *Gratianus discepta: forensi. c. 35. à n. 48. Mantica de tacita & ambigua conventione. l. 4. tit. 24. n. 18. Urceolus consult. forensi. r. c. 5. num. 60. P. Friderich.* Probatur conclusio ex *Lege servi emptor. 16. ff. de periculis & commodis rei vendite.* Item ex *§. cum autem 3. Instit. de empt. & vendit. l. 7. §. 8. Le 10. §. 1. Le 11. ff. de periculis & commodis rei vendite. Le. si soluturus 39. §. de solut. Le: 15. ff. de jure dotium &c.*

Probatur 2. emptor alicujus rei, licet hæc ei necdum fuerit tradita prætendit tamen nihilominus ejusmodi rei fructifera commoda,

fructus, aliasque accessiones: ergo etiam totum periculum talis emptæ mercis, licet necdum habeat hujus dominium, ad emptorem pertinet; quia rationi naturali summè conforme est, ut qui alicujus rei commodum sentit, etiam ipsum onus & periculum sentiat.

Dices 1. si venditor sibi reservaverat dominium calicis, necdum erat absoluta venditio, sed solum conditio nata: ergo periculum hujus calicis non spectabat ad emptorem. Probatur consequentia. Tunc solum rei commodum & incommodum spectant ad emptorem, quando venditio est absoluta. Respondeo nego antecedens, nam *juxta §. vendite 41. instit. de R. D.* cuilibet contractui venditionis naturaliter hæc conditio inest, ut non transferatur in eminentem dominium, nisi soluto pretio: atqui contractus sub conditione, quæ contractui naturaliter inest, celebratus, non redditur conditionatus, licet exprimatur. *Juxta Le: conditiones: 99. ff. de condit. & Demo. & Le. interdum 73. & Le. continuus 137. §. 2. ff. de verb. oblig.*

Dices 2. si aurifaber sibi dominium reservavit, merus contractus locationis fuit celebratus, non autem venditionis, Respondeo nego; quia in emptorem translata fuit conditio ufucapiendi; & aurifaber se obtulit ad transferendum dominium, non autem ad merum usum rei; neque unquam repetere calicem absque speciali pacto potest; insuper indivisibile quod sta-
tim

tim debeat, secliso speciali pacto, pretium constituitur; atqui merus locator non facit ista, quia res locata non potest ufucapi, nec locator se obligat ad transferendum dominium in locatorem; insuper rem locatam repetere ac retrahere potest, & pretium pro locatione successivè tantum est persolvendum.

7 Dices 3. *Labeo: Lege cum manu facta §. ultimo ff. de contrab. emptine*, ait: *nemo potest videri eam rem vendidisse, de cuius dominio non agitur, ut ad emptorem transeat: sed hoc aut locatio est, aut aliud genus contractus*. Respondeo, sermonem hinc esse de contractu, ut dominium semper penes venditorem maneat, quod non fit in nostro casu.

8 Dices 4. *In Le. pignus. 9. Cod. de pignoratitia actione*. Habetur, quod unaquæque res pereat domino suo: ergo si venditor dominium penes se retinuit, eidem & non emptori perit. Respondeo distinguo antecedens. Quælibet res perit domino suo, si iste non sit simul debitor talis rei: concedo. Si simul sit. nego. allata regula procedit de iis dominis, qui simul sint creditores, ita ut iis ex obligatione alii talem rem debeant restituere, qualiter obligatur depositarius ad restituendum depositum, conductor ad rem locatam.

9 Dices 5. sine fundamento hanc regulam à nobis restringi. Respondeo nego, fundatur enim hæc restrictio in *Le: quod te mihi. 5. ff. de*

Re Cred. ubi habetur, quod debitor interitu liberetur, si absque illius culpa res debita perierit. *Item in Leg. contractus 23. in fine ff. de Reg. Juris* habetur, à nullo debitore præstari casum fortuitum rei debita: atqui venditor artifex fuit debitor: ergo &c.

Quæ huc usque dicta sunt procedunt ex supposito, quod aliquis in se determinatus calix fuerit venditus, & vel immediatè per hominem fidelem emptori transmissus, vel constituto Augusta procuratori extraditus.

Aliter tamen loquendum, quando aliquis tantum indeterminatus calix ab aurifabro conficiendus fuisset; hoc enim in casu, si per nuncium ab ipso aurifabro constitutum Ambergam missus, casu in itinere intercidisset, huic & non Parocho Ambergensi periisset. Ratio est, quod emptor in hoc casu ante extraditionem nullum jus in ullo determinato calice acceperit, consequenter adæquatum jus & dominium in calicem penes venditorem remaneat, at quælibet res perit domino suo.

Confirmatur. à pari. si aliquis decem oves emit, ita ut nullæ in se determinatæ ab emptore fuerint, res perit juxta Authores venditori, qui destructis quibuscunque speciei illius individuis adhuc illas, quas promisit oves debet, eò quod genus seu species perire non possit: ergo etiam qui emit aliquem calicem indeterminate, si unus ante traditionem

tionem destruat, debetur alius.

Confirmatur 2. sæpè contingit, ut aurifabri calicem ita confectum & alicui destinatum accepto iam pro illo pretio, alii cuidam tertio vendant, & novum quendam alium primo emptori tradendum conficiant, neque per hoc à se violatum jus primi emptoris fuisse autumant: atqui hoc non facerent licitè, si calix indeterminatè tantum venditus ante traditionem spectaret ad emptorem, prout spectat res determinatè empta.

10 Dico 3. si Clericus Augustanus procurator non fuisset constitutus, hic tamen determinatus calix Ambergensi venditus absolutè, necdum tamen extraditus, sine culpa autem ipsius venditoris aurifabri in via periisset, ut contingere potuit, si per nuntium fidelem ab aurifabro constitutum Ambergam fuisset missus, & à latronibus nuncio in via ereptus; nihilominus totum illud periculum ad emptorem pertinuisset. Ita habetur in §. *cùm autem 3. Instit. de empt. ibi: cui (venditori) necesse est (emptorem) licèt rem non fuerit nactus, pretium solvere. L. 7. 8. §. Le. 10. §. 1. Le. 11. ff. de periculis & commodis rei vendite. L. 1. 4. penultima & ultima. Cod. eodem L. quod sæpè 35. §. si res ff. de contrahenda empt: le. §. §. ultimo ff. de rescindenda venditione. Id ipsum sentiunt sylvester v. emptio. n. 3. Covarruv. præc. quest. c. 3. n. 5. Lessius. de just. L. 2. cap. 21. de emptio: dubita. 129.*

Ratio est: jura absolutè sine omni distinctione aferunt periculum rei pertinere ad emptorem perfecta venditione; sed hæc tunc jam ponitur esse perfecta, cùm consensu absque traditione vel mora in tradendo, perficiatur: & consensus ponatur adfuisse. 2dò. res certa & determinata peracto contractu venditionis absolutè emptori perit. Probat: ex jure gentium contractus absolutus venditionis rei determinatè sufficit, ut in ementem transferatur dominium, & ut omnia rei commoda & incommoda ad emptorem pertineant; cùm igitur jus civile tantum voluerit, ut ante traditionem non transferatur dominium: nihil autem disposuerit & variaverit circa jus gentium, quod vult ut commoda & incommoda ad ementem spectent, ideo hæc adhuc ementis erunt, perinde ac si dominium translatum esset: ergo incommodum casu exortum debet ipse emens ferre.

Confirmatur, eo animo partes contrahunt, ut res statim cum sequentibus ejus eventis ad emptorem pertineat, si nihil aliunde expressè constituerint.

Confirmatur. 2. si res fructifera fuerit vendita, statim post contractum absolutum emptores volunt habere commoda, fructus, & cæteras accessiones rei venditæ etiam necdum traditæ: ergo etiam debent velle, ut sibi res empta pereat, si id absque culpa venditoris accidat.

Confir-

Confirmatur. 3. Jura absolute asserunt, periculum rei pertinere ad emptorem perfecta venditione: atqui hæc pericitur solo consensu etiam sine traditione vel mora in tradendo.

11 Huic concl. 3. opponunt. 1. *legem: si fundus: 33. ff. locati.* in hac venditor condemnatur ad pretium emptori restituendum, quod pro re, quæ ante traditionem perierat, acceperat: ergo res empta, ante traditionem si pereat, perit emptori. Probatur antecedens: verba Legis sunt ista: *si vendideris mihi fundum, tsque prius, quam vacuus traderetur, publicatus fuerit, tenearis ex empto: quod hætenus verum erit, ut pretium restituas: non ut etiam id præstes, si quid plurius mea interjit, eum vacuum mihi tradi.* Respondeo, nos asserere venditorem liberari, si absque sua culpa res vendita ante traditionem perierit: in casu autem citatæ legis publicatio fundi venditi propter delictum venditoris videtur fuisse facta: ergo æquus est, ut hia pretium restituat, ne ex sua iniquitate lucrum reportet: quod si dicas ob publicam necessitatem illum fundum fisco addictum fuisse absque ullo delicto: contra est, quod tunc fiscus venditori aliquid pro illo refuderit; exegerit consequenter iustitia, ut acceptum ante pretium suo domino restitueretur.

12 Ob. 2. *Leg. si solutus. 39. §. his consequens: ff. de solutio:* in hac lege periculum rei venditæ spectat ad emptorem, quando merx deposti-

ta fuit apud eum, quem emptor elegit: ergo si apud ipsum venditorem perit, vel apud ipsum, apud quem venditor deposuit, periculum rei deperditæ non spectat ad emptorem.

Respondetur, in cit. Lege non asseri, ob hanc rationem allatam periculum rei venditæ spectare ad emptorem, sed quia contractus perfectus est etiam absque traditione;

Ob. 3. *Juxta Legem. Quod si 14. §. 1. ff. de evictio:* Paulus Jurisconsultus ait: *Materia empta si furto periisset, postquam tradita esset, emptoris esse periculo, respondit: si minus venditoris: videtur autem trabes traditas, quas emptor signasset: ergo &c.* Respondeo. Nego consequentiam, eò quod in hac lege sermo sit de genere vendito, non autem de re vendita in specie, seu determinata: cum sermo sit de trabibus in genere venditis, ex quibus cum aliqua jam signata ab emptore fuerint, supponuntur ista jam tradita.

Ob. 4. *Le: 12. ff. de evictio: Paulus Lectos emptos ædilis, cum in via publica positi essent, concidit: si traditi essent emptori, aut per eum stetit, quo minus traderentur, emptoris periculum esse placet.* Ergo res necdum emptori tradita perit venditori.

Respondeo distingo consequens. Perit venditori, si hic commisit aliquam culpam, uti in legis citatæ casu contigit: conceditur. Etiam absque culpa negatur.

L

Dico.

15 Dico. 4. si calicis venditio non fuit absoluta, sed sub conditione si Parocho Ambergensi placuerit, celebrata; Augustano tamen procuratori calix extraditus fuerit juxta voluntatē Ambergensis parochi; periculum amissi calicis etiamnum videtur spectasse ad parochum Ambergensem. Ratio est, quod sub hac conditione saltem implicite aurifaber illum consignaverit Augustano, ut iste, & istius principalis omne periculum in se susciperent, alias enim ipse hic aurifaber per constitutum à se nuntium Ambergam calicem misisset: ergo Ambergensis sibi met ipsi imputare jacturam hanc debet, cum hæc ex culpa illius acciderit. Quod confirmatur ex *Lege solutum: ff. de solutio: Le. quod jussu: ff. de Reg. juris.* Si famulus mandatum à creditore ha-

buit, traditione ipsi facta debitor à debito censetur liberatus.

16 Dico 5. si calix sub aliqua conditione de futuro. v. g. si visus ementi placuerit; fuerit venditus, & per bajulum a venditore electum transmissus perierit etiam casu, venditori perit. Probatur ex *L. necessario s. §. quod si pendente: ff. de periculis & commodis rei vendite.*

Ubi asseritur, venditionem, si res perierit ante impletam conditionem annullari, prout stipulationes & legata conditionalia perimuntur, si pendente conditione res extincta fuerit. Ratio est, quia ante impletam conditionem & extraditionem, si res perit, tunc nihil amplius datur, quod valeat, dum autem deterioratur, restat adhuc materia venditionis.

§. III.

Ad quid obligetur Clericus Ratisbonensis?

17 Quid Clericus Ratisbonensis ex re accepta nullatenus teneatur, certum est, cum obligatio restituendi ex hac radice tunc solum datur, si res aliena vel formaliter, ac in se ipsa, vel æquivalenter seu in alio, per quod aliquis factus sit ditor, penes talem existat: calix autem amissus, nec in se ipso, nec in alio æquivalenti apud Clericum Ratisbonensem existat.

Videndum itaque, an non ex injusta acceptione teneatur, in quantum injuste dominium Parochi Ambergensis, vel aurifabri læsit, volun-

tariè damnificans dominum calicis. per hoc, quod acceptum cuidam obvio & penitus ignoto deferendum ad nuntium ordinarium tradiderit.

Certum itaque est intervenisse hinc aliquam culpam juridicam, quæ præscindendo à merè juridica & non merè juridica est omisso diligentia per se debita, unde aliquod incommodum sequitur: cum igitur cuilibet appareat, volenti aliquid pretiosum & alienum, ad deferendum alteri tradere, illam diligentiam adhibendam esse ut fido & non

non cuilibet ignoto bajulo committat: hinc isto neglecto diligentia per se debita omiſſa, ex qua dein hoc demum ſecutum fuit.

Præter hoc ulterius videndum an hæc à clerico Ratiſbonenſi commiſſa culpa ſit latiſſima, latior, lata levis, vel leviſſima.

Quoad hoc certum eſt, latam culpam ad minimam in hoc caſu commiſſam fuiſſe; lata enim dicitur omiſſio diligentiae, quam homines in talibus circumſtantis communiter adhibere ſolent: atqui communiter res noſtras pretioſas non committimus obvio cuilibet, atque ignoto bajulo: ergo cum hoc non fuerit factum, culpam latam interveniſſe palam eſt. His ſuppoſitis.

18 Dico 1. Præſcindendo ab omni lege poſitiva ad reparandum hoc damnum, ſi ex culpa merè juridica datum fuit, extra officium & contractum nequaquam obligatus ad reſtitutionem erit Clericus Ratiſbonenſis. Ita communis: quia obligatio naturalis reparandi damnum ex culpa merè juridica datum neque ex titulo rei acceptæ, neque ex titulo injuſtæ acceptionis datur, eò quòd hæc ultima propriè dictum peccatum exigat, quod in hoc caſu non dabatur.

19 Dico 2. Neque eundem ex culpa merè juridica obligatum eſſe extra contractum ex *Lege aquilia* ante ſententiam Judicis. Ita paſſim *TT. cum Rebello, Lugone, Molina. tract. 3. diſp. 698. n. 5.* Ratio eſt, quòd non habeatur ſufficiens ratio dicendi *Le-*

gem *Aquiliam* ante ſententiam judicis obligare: ergo cum hæc obligatio ſit valde difficilis, praxis etiam quotidiana, quæ eſt optima legum interpres, contraria habeatur, non erit illa aſſerenda.

Dico 3. Clericum Ratiſbonenſem in foro externo damnandum eſſe ad reparandum hoc damnum per culpam ſuam latam juridicam ex inadvertentia quadam, & coram Deo excuſabili datum. Ita communis vi illorum, quæ habentur ad *leg. aquiliam: tit. 2. lib. 4. ff. & lib. 3. tit. 35 in Cod. inſtit. l. 4. tit. 3.* In iſtis hæc reparatio damni inducta fuit, ut in præcavendis proximi damnificationibus redderemur diligentiores, tollerentur inſuper lites ac dubia circa obligationem reparandi aliis damnum, quæ ſæpiſſimè moverentur, ſi ad reparationem faciendam tunc ſolum obligaremur, quando culpæ juridicæ etiam Theologica acceſſerit.

Dico 4. Poſt latam hanc judicis in foro externo ſententiam, oritur quoque obligationem reparandi hoc damnum in conſcientia. Ita valde communis *TT. cum Molina loco ſuperius cit. N. 6. contra Rebelum & Hauhold.* Probat. Supremus Lègiſlator hanc obligationem ſubditis imponere poteſt, caſu quo illam bonum publicum expoſtulet: & actu etiam videtur impoſuiſſe; quia aliàs Lex iſta parùm conduceret ad ſuum finem, qui eſt, ut acuatur ſubditorum diligentia. Adde quòd aliàs authoritas Judicium,
L 2 pen-

periclitaretur; pluribus novis libris subministraretur occasio, ac denique quilibet damnificans judicaret, nullam Theologicam culpam intercessisse; sibi que propterea licitam occultam compensationem esse.

22 Dico 5. si noster Clericus Ratisbonensis in hoc casu culpam Theologicam venialem duntaxat commisit ex defectu plenae deliberationis ad mortale requisita, & iudicavit, se sub levi tantum obligatum esse ad procurandum alium securiorem nuntium, eò quòd leve tantum, ac valde remotum periculum videret amittendi calicis; probabilius in foro interno ex solo jure naturali eundem non fore obligatum ad restitutionem ante sententiam Judicis. Ita Sotus l. 4. de Just. g. 7. a. 2. Less. l. 2. c. 7. n. 27. Lugo de Just. Disp. 8. Sect. 5. Illuug. tract. 4. Disp. 3. q. 1. a. 3. Sylvest. Navarr. Saa. Esparza, Haunold. Probatur. Ex una parte est valde difficile evitare ejusmodi culpas etiam venialiter tantum peccaminosas, ex quibus re ipsa damnum proximo evenire potest. Ex altera difficile valde est, seipsum spoliare rebus suis, ob culpas tales veniales: ergo optabilius ante omnem eventum hominibus videtur ejusmodi cum levi culpa veniali damnificantem deobligatum esse, quam obligatum; cum facilius appareat, in tali casu jacturam suam reipati, quam taliter illatam restituere: ergo non dabitur.

Unum ad huc restat examinandum, an non ex contractu deposti-

ti ad restitutionem faciendam obligatio detur; venit enim sub hoc nomine contractus *realis, nominatus, juris gentium, bonae fidei, quo res alicui gratis custodienda traditur, ea lege, ut eadem in specie ad deponentis arbitrium restituantur.* Hunc contractum cum clerico Ratisbonensi celebratum hic fuisse, videtur certum, quia calix eidem per nuntium traditus, gratis datus & gratis acceptus fuit, & quidem ad custodiam: cum per Litteras Augustae datas ad illum custodiendum & mittendum Ambergam rogatus fuerit: nec deficit consensus ex parte accipientis, eo ipso quòd perceptis literis calicem acceperit & statim Ambergam mittere non omiserit.

Sed quandonam depositarius tenetur deponenti prestare rei depositae, si haec perit, damnum? Respon- 23
deo ex c. *bona fides 2. de deposito, §. Le. depositum 1. §. sepe. 35. ff. de deposito*: colligi, depositarium regulariter non teneri ad casum fortuitum praestandum. Haunoldus tamen ad §. *praeterea. 3. Instit. n. 33. cum aliis docet*, casum fortuitum praestandum quoque esse, quem dolus verus aut ex culpa lata praesumptus praecesserit, eò quòd tunc depositarius ejusmodi damni causa fuerit, & damnum dedisse censetur. Levem tamen & multò minus levissimam, nequaquam sufficere, videtur clare decisum in §. *praeterea: Instit. quibus modis re contractur obligatio: §. in Le. depositum 1. §. ul-*

§. ultimo, juncta lege, quòd *Nerva*.
32. ff. de deposito.

Ex his Abbas, Gomez, Azor, Lefsius, Laym. Vivianus, Gonzal. Wagnereck, Illfung, & alii apud P. Schmalzgrueber citati jure merito defendunt, depositæ rei damnum si apud depositarium perit, ab hoc tunc solum præstandum esse, quando hujus dolo vel culpa lata, non verò si levi aut levissima contigerit: uti de dolo habetur §. *preterea*. 3. *Instit.* quibus modis re contrahatur obligatio, & *Le. depositum* 1. §. *In conducto*: 10. & §. *finali*. ff. de deposito, ex culpa lata autem oritur obligatio, quia hæc in contractibus dolo comparatur in lege quòd *Nerva*: 32.

ff. de deposito. Eadem culpa lata in *Lege magna* 226. ff. de *V. S.* vocatur dolus præsumptus. Ex omnibus his Clericus noster Ratisbonensis facillè colligere poterit, obligationem, quam ad reparandam jacturam deperditi calicis contraxit. Consulenda etenim ipsi erit sua conscientia, & videndum an culpam Theologicè mortalem aut venialem, vel merè juridicam commiserit: quòd si in foro externo ob commissam culpam latam merè juridicam ad restitutionem condemnatus fuerit, eundem etiam in conscientia obligatum fore, decidimus; uti etiam si mortalem non autem si venialem tantum culpam contraxerit.

C A S U S V I I I .

De obligatione reparandi damni à me dati,
quia hoc etiam ab aliis prævidi
inferendum.

Sulpitius se accusat in confessionali, quòd cum certo Principi famularetur, sæpissimè comestibilia aliqua consumpserit. Quia judicaverat, illa ab aliis servis suis, si hos non prævenit, absumenda. 2do. Quòd in ultimo bello absconditum à quodam agricola frumentum furatus fuerit, quia prævidebat, illud à supervenientibus hostibus diripiendum. 3to. Quòd etiam semel fata alterius malitiosè destruxerit.

Q. 1. Utrum Sulpitius in primo casu ob allatam ibidem circumstantiam à restitutione deobligatus fuerit?

Q. 2. Utrum in secundo?

Q. 3. An solum restituere teneatur valorem factorum? vel quem hæc non destructa suo tempore habitura fuissent?